

PROF. DR HABIL. ADAM SKOCZYŁAS

Dnia 7 kwietnia 1975 r. zmarł Prof. dr Adam Skoczyła, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli odchodzącej generacji zootechników polskich, która dwukrotnie budowała zręby krajowej hodowli zwierząt. Urodzony 20 stycznia 1902 r. w Tarnopolu, po uzyskaniu matury studiował na wydziale Rolniczo-Leśnym Politechniki Lwowskiej w latach 1921—1925 uzyskując dyplom inżyniera-rolnika. W okresie tym był sekretarzem Komitetu Wykonawczego I Ogólnopolskiej Wystawy Rolniczej przy Targach Wschodnich we Lwowie, wyznaczony do tej funkcji przez grono profesorskie w Dublanach. Po spełnieniu tego zadania opracował projekt organizacji corocznych Targów na zwierzęta hodowlane we Lwowie. Projekt przyjęto i następnie wcielono w życie. Po ukończeniu studiów pełnił kolejno funkcje asystenta, starszego asystenta i adiunkta w Dublanach. Równocześnie wykładał encyklopedię rolnictwa w Państwowej Szkole Mierniczej i Szkole Drogowej we Lwowie. W roku 1928 przeszedł do pracy społeczno-rolniczej w Towarzystwie Gospodarskim, przekształconym później w Małopolskie Towarzystwo Rolnicze. Po kilkumiesięcznej praktyce instruktorskiej został skierowany do Wydziału Ekonomicznego Centrali Towarzystwa. Przez pewien czas współpracował z Instytutem Ekonomiki Drobnych Gospodarstw w Puławach.

W 1931 roku zgłosił do prof. Gurskiego w Dublanach temat pracy doktorskiej pt. „Społeczno-gospodarcze czynniki w chłopskiej produkcji”. Temat został przyjęty. W związku z tym, po odpowiednich studiach wstępnych udał się do wsi Danilczepow. Rohatyn, gdzie przebywał w 7-hektarowym gospodarstwie chłopskim, gromadząc materiały. Pracy tej niestety nie mógł zakończyć z powodu wyczerpania własnych środków i niemożności otrzymania obiecane go stypendium w okresie gospodarczego kryzysu.

W latach 1932—1938 pracował na stanowisku inspektora hodowli owiec w Małopolskim Towarzystwie Rolniczym, co określiło Jego dalszą drogę zawodową. Siedmioletnia wyteżona praca w tym okresie bardzo ugruntowała Jego znajomość hodowli owiec. Praktyka hodowlana, literatura fachowa, trzy wyjazdy do krajów bałkańskich (Rumunii, Bułgarii, Jugosławii) o zbliżonej strukturze owczarstwa, przeszkolenie i praktyka wełnoznawcza charakteryzują Jego zawodową linię rozwojową. W wyniku pracy rozpoczętej w okresie zupełnego zaniedbania produkcji owczarskiej i gospodarczego kryzysu mógł się pochwalić wieloma osiągnięciami:

W zakresie fachowej obsługi produkcji pozostawił dobrze przeszkolony i przygotowany do pracy hodowlanej i organizacyjnej zespół specjalistów.

W organizacji produkcji utworzył 38 samodzielnych kół hodowców, 10 związków powiatowych oraz jako organizację kierującą Związek Hodowców Owiec Małopolski Wschodniej.

W zakresie zbytu produktów owczarskich kreował Spółdzielnię Garbarską w dawnym ośrodku kozucharskim w St. Samborze, Spółdzielnię Przerobu Wełny w Turce, 3 Centrale Bryndzarskie w Karpatach, przyczynił się do zbudowania 25 Bacówek Wzorowych przerabiających około 70% towarowej produkcji mleka owczego oraz powołania i wyszkolenia wykwalifikowanego personelu mleczarskiego i przeprowadzającego kastrację, zorganizowaną sprzedaż skopów, skórek karakułowych, nadwyżek wełny. W dziedzinie hodowli — zorganizował 10 dużych owczarni hodowlanych, opracował rejonizację produkcyjną i rasową udokumentowaną charakterystykę użytkową owiec, ras i typów miejscowych, wprowadził dokumentację hodowlaną i kontrolę użytkowości, dwukrotnie dokonał importu owiec z Siedmiogrodu dla poprawy miejscowego pogłowia w ilości 2334 sztuk (w tej liczbie 200 szt. cakli białych przywiezionych do kraju po raz pierwszy). Import materiału na tę skalę nie był przed wojną praktykowany, ale z uwagi na dynamikę rozwoju owczarstwa w tym rejonie niezbędny.

W zakresie obsługi naukowej problematyki owczarskiej doprowadził do powstania Stacji Doświadczalnej dla owcy ciemnej górskiej w Dydiowej woj. lwowskiej Stację Kozucharską-Owczarską w Dublanach. Tak wszechstronna, uwieńczona powodzeniem praca pozwoliła mu przejść na krótko przed wybuchem wojny do działalności w skali całego kraju w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych. Przy pełnieniu tych nowych obowiązków skierował swą uwagę na zagadnienie obrotu wełną krajową i warunki rozwoju hodowli zarodowej, zmierzając do szerokiej rozbudowy owczarstwa własnymi metodami, wypróbowanymi w wieloletniej praktyce.

Podczas okupacji był przez krótki czas związany z Polskim Towarzystwem Zootechnicznym, po czym pracował jako Inspektor hodowli owiec w Lublinie. Dawało to sposobność dobrego zaznajomienia się ze stanem owczarstwa na lubelszczyźnie i przygotowania elementów polityki owczarskiej po wojnie.

Po zakończeniu wojny początkowo zajął się w „Społem” organizacją obrotu włóknem krajowym, głównie zaś wełną, ale już po kilku miesiącach został powołany na stanowisko Naczelnego Dyrektora Centrali Krajowych Surowców Włókienniczych mieszczącej się w Łodzi. W tym okresie praca jego polegała na: włączeniu pracy Centrali w surowcowe zaopatrzenie upaństwowionych zakładów produkcyjnych, zorganizowanie rynku surowca włókienniczego, oddziaływanie na krajową bazę surowcową w kierunku dostosowania jej do potrzeb przemysłu włókienniczego.

W dziedzinie produkcji wełny zasługują na uwagę następujące sprawy:

Wyszkolenie w Centrali specjalistów wełnoznawców, obeznanych nie tylko z wełną z punktu widzenia towaroznawczego, ale też zootechnicznego. Wytrwała praca w tej dziedzinie doprowadziła do ujednolicenia poglądów i uporządkowania umie-

jętności dotyczących tego zagadnienia w całym kraju co przed wojną uchodziło za zadanie wręcz niewykonalne;

Opracowanie organizacyjnych i technicznych zasad skupu wełny i planu rozwoju stosunków rynkowych, w szczególności opracowanie listy typów wełny krajowej, która jest kluczem do prawidłowej organizacji rynku wełny;

Stworzenie dwóch sortowni wełny krajowej, co obecnie umożliwia stałą charakterystykę produkowanego surowca według rejonów pochodzenia i pozwala docierać technologicznej wycenie do miejsca produkcji w celu jej korygowania;

Utworzenie w Centrali Wydziału Produkcji Wełny rządzonego przez Komisję Produkcji Wełny Krajowej, w skład której wchodziłi najwybitniejsi specjaliści z prof. dr J. Rostafińskim na czele.

Utworzenie w Centrali Badawczej Pracowni Wełnoznawczej, która była czynna przy ustalaniu właściwości wełen krajowych.

Można powiedzieć, że wdrożona wówczas zasada ścisłego współdziałania owczarstwa z technologią utrwaliła tę współpracę.

W tym czasie w ciągu kilku lat Profesor Skoczylas prowadził zajęcia z owczarstwa w Wyższej Szkole Gospodarstwa Wiejskiego w Łodzi, które ze wzruszeniem wspominam jako Jego ówczesny słuchacz. Wykładał też na Rocznym Kursie Rzeczoznawców Wełny Zagranicznej.

Poza tym pełnił wówczas w Łodzi jeszcze inne obowiązki:

Redaktora Naczelnego „Prac Naukowo-Badawczych Głównego Instytutu Włókiennictwa”, Redaktora Naczelnego „Wiadomości Głównego Instytutu Włókiennictwa”, Przewodniczącego Podkomisji Wełny Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

Po przejściu przez Główny Instytut Włókiennictwa Lniarsko-Konopnej Stacji Doświadczalnej w Poznaniu, został skierowany na stanowisko jej dyrektora. Wykonał zadanie reorganizacji Stacji i przekształcił ją w samodzielny Instytut Przemysłu Włókien Łykowych, w którym powierzono Mu obowiązki dyrektora. Ponieważ oznaczało to całkowite odejście od Jego linii zawodowej, dokładał starań o zwolnienie z tego stanowiska. Skorzystał z propozycji prof. dr M. Czaji, ówczesnego podsekretarza stanu w Ministerstwie Rolnictwa, i przeniósł się do Warszawy, aby pracować w najbliższej Mu dziedzinie. W 1952 r. przyjął funkcję adiunkta w Katedrze Szczegółowej Hodowli Zwierząt SGGW, gdzie wkrótce powierzono Mu kierownictwo Zakładu Hodowli Owiec jako samodzielnemu pracownikowi naukowemu. Ponadto objął kierownictwo Działu Hodowli Zwierząt w Centralnym Instytucie Rolniczym z zadaniem utworzenia Komisji Hodowli Zwierząt, przewidzianej do koordynacji działalności naukowej w tej dziedzinie. Rozwiązanie Centralnego Instytutu Rolniczego zamknęło działalność tej Komisji. Powstała wówczas duża zbiorowa monografia powielona przez CIR i oddana do szerokiego użytku pod tytułem „Stan i potrzeby hodowli zwierząt w kraju”. Tezy tego opracowania i materiały w nim zgromadzone są do dziś wykorzystywane.

W SGGW doprowadził Profesor Skoczylas do utworzenia fermy owczarskiej w gospodarstwie Żelazna. Wraz z współpracownikami podjął szereg tematów skupionych wokół zasadniczego problemu, którym jest doskonalenie owcy długowłnistej polskiej. Po zorganizowaniu fermy, laboratorium wełnoznawczego i pracowni dydaktycznej mógł podjąć próbę unowocześnienia zasad hodowli owiec w kraju. Przez pewien czas prowadził prace w Zakładzie Hodowli Doświadczalnej Zwierząt PAN. Poza wymienionymi już poprzednio — pełnił jeszcze szereg innych funkcji, a to: viceprzewodniczącego Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN, viceprezesa Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Przewodniczącego Sekcji Produkcji Zwierzęcej w Radzie Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa, Przewodniczącego Komisji

Owczarskiej w KNZ i RNT, Prodziekana Wydziału Zootechnicznego SGGW, Członka Rady Naukowej Instytutu Zootechniki, członka szeregu komitetów redakcyjnych i komisji specjalistycznych. Szczególną troską otaczał Zrzeszenie Związków Hodowców Owiec; był jego twórcą i organizatorem, jako główny Autor programu, planu pracy i struktury organizacyjnej. Był „Ojcem krajowego owczarstwa”, jak to w imieniu hodowców powiedział Kazimierz Baumgart nad Jego trumną złożoną na cmentarzu w Wawrzeszewie 10.IV.1975.

W stworzonym i kierowanym przez siebie Zakładzie Hodowli Owiec SGGW wychował grupę uczniów znanych i liczących się w nauce i praktyce hodowli owiec w kraju. Jego główne prace naukowe obejmują wełnoznawstwo — biologię i ocenę wełny. Dużym osiągnięciem badawczym i hodowlanym było wytworzenie nowej odmiany owiec o wełnie krzyżówkowej tzw. owcy żelaźnieńskiej, odznaczającej się wysoką wydajnością i wyrównanym sortymentem wełny. Otrzymał za to nagrodę Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego.

Pracę doktorską pt. „Polskie wełny krzyżówkowe. Metoda oceny” obronił w 1959 r. habilitował się w roku 1962 na podstawie rozprawy pt. „Wełna krzyżówkowa. Elementy zootechnicznej oceny jakości”. Na stanowisko docenta został powołany w 1963 r., nominację na profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1969 r. Przeszedł na emeryturę 1.X.1972 r. Był odznaczony: Srebrnym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotą Odznaką Honorową SGGW, Honorową Odznaką PTZ im. Michała Oczapowskiego.

Te dane biograficzne charakteryzują prace i działalność Profesora Skoczylasa, zakres Jego zainteresowania i działalności, zaangażowanie społeczne oraz wielki trud jaki włożył w rozwój polskiej zootechniki, a zwłaszcza krajowego owczarstwa.

Ale ani ten, ani bardziej szczegółowy życiorys nie może przedstawić w pełni wyjątkowej osobowości Profesora Skoczylasa, różnorodności Jego zainteresowań, oryginalności języka mówionego i pisanego, nieodpartego uroku osobistego, talentu prowadzenia dyskusji i pięknego formułowania myśli — także czasem niepopularnych, ale wyrażających głęboką i rzetelną troskę „o sprawę”, zwłaszcza zaś jeśli dotyczyła ona polskiej wsi, naszej zootechniki — zarówno nauki jak i praktyki, wychowania i kształcenia młodzieży. Jakże interesujące to były myśli, jakże żywe dyskusje, nieraz kończone dopiero na ławeczce koło domu w którym przez wiele lat razem mieszkaliśmy.

Franciszek Witczak